

Vymezení pojmu projekt

Jednoznačné vymezení pojmu projekt v pedagogické literatuře nenajdeme. Mnozí autoři vůbec pojem projekt nedefinují. Přesto uvedeme alespoň několik pohledů na projekt jako pedagogický pojem.

Kacíková (1997, s.49) považuje projekt za specifický typ učebního úkolu, ve kterém mají žáci možnost volby tématu a směru jeho zkoumání a jehož výsledek je z tohoto důvodu jen do určité míry předvídatelný. Kacíková v těchto souvislostech považuje za základní rys projektů to, že jde o podnik žáků, neboť projekt je úkol, který vyžaduje iniciativu, kreativitu a organizační dovednosti žáků, stejně tak jako to, že převz mou odpovědnost za řešení problémů spojených s tématem.

Podle **Kašové** (1995, s.73) je výchovně-vzdělávací projekt integrované vyučování, které staví před žáky jeden či více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů. Jejich cílem je např. napsat knihu či časopis, uspořádat výstavu, akci, přednášku, vyrobit učební pomůcku nebo jinou užitečnou věc. Ke splnění tohoto úkolu potřebují žáci vyhledat mnoho nových informací, zpracovat a použít dosavadní poznatky z různých oborů, navázat spolupráci s odborníky, umět organizovat svou práci v čase i prostoru, zvolit jiné řešení v případě chyby, formulovat vlastní názor, diskutovat, spolupracovat atd. Místo aby žáci „přebírali“ hotové poznatky z jednotlivých oborů (mnohdy navíc bez hlubšího pochopení významu a smyslu), objevují při projektové výuce tyto poznatky sami, a to z důvodu potřeby. Kromě osnovami předepsaného učiva mají žáci možnost poznat více i sami sebe, své možnosti, schopnosti, svou cenu. Jejich práce ve škole není samoučelná, protože výsledky projektů mají konkrétní, užitečnou podobu. Škola se stává součástí reálného života, nabízí žákům prožitek nových situací a životních rolí.

Podle **Velinského** (1933, s.59) charakterizoval **Kilpatrick** projekt slovy: „*Tomuto záměrnému jednání, s důrazem na slovo záměr, říkám projekt.*“

Singule uvádí (1992, s.20), že **Kilpatrick** stanovil pro projekt čtyři podstatná kritéria:

- V učebním projektu mají žáci jistý vliv na výběr, případně bližší definici tématu. Proces učení s tímto aspektem se vyznačuje otevřeností. Program učení není před prováděním projektu do všech jednotlivostí pevně stanoven, takže žáci jím nemohou projít jako programem fixním a shora daným.
- Projekt souvisí s mimoškolní skutečností. Vychází z prožitků žáků a není jen zdánlivou nebo náhradní skutečností pro předepsané vyučování.
- Projekt staví na předpokladu, že žáci jsou na něm zainteresovaní, pracují na něm z vlastního zájmu, bez vnější motivace a práce je baví.
- Učební projekty vedou ke konkrétním výsledkům, na jejichž základě mohou žáci získat nejen odpovídající poznatky a kvalifikaci, ale i z řešení vyplývající odměnu.

Projekt se tedy vyznačuje koncentrací na žáky a svou sociální a výchovnou hodnotou (v průběhu jeho řešení se silně uplatňuje i sociální učení) má řešení projektu přispět nejen ke vzdělávání žáků, ale i k utváření jejich charakteru, a to právě svým přiblížením životu a spojením s vysokou vnitřní motivací žáků.

Podle **Maňáka** (2000, s.44) projekt představuje relativně rozsáhlou, prakticky významnou a reálné skutečnosti blízkou problematiku, jejíž řešení žáci plánují převážně samostatně, přičemž používají fyzické prostředky na vlastní zodpovědnost. Projekt má vždy prakticko-konstruktivní cíl, který musí být opravdu realizován.

Petty (1996, s.213) rozumí projektem úkol nebo sérii úkolů, které mají žáci plnit – většinou individuálně, ale někdy i ve skupinách. Žáci se mohou často více méně sami rozhodovat jak, kde, kdy a v jakém sledu budou úkoly provádět.

Podle **Polechové** (2000, s.12) by se vlastnosti výchovně-vzdělávacího projektu daly sumarizovat takto:

- Projekt by měl být připraven a koordinován týmem učitelů, jejichž předměty prolíná.
- Jeden z učitelů za projekt zodpovídá.
- Učitel nebo jeho tým formuluje cíl projektu, který nemusí být shodný s cílem, jak je formulován pro děti nebo tak, jak je formulován dětmi (cíle učitele může být „o úroveň obecnosti výše“).
- Práce na projektu (jehož plánování se mohou děti zúčastnit) umožní dětem, aby škola byla „život sám“. Umožní jim obrazně i doslova opustit prostor třídy a setkat se se světem „tam venku“.
- Děti pracují na něčem, co je aktuální a zajímavé pro ně i pro okolí.
- Jejich práce má společenský význam.
- Na konci je konkrétní výstup a možný konkrétní efekt.
- Projekt je mezipředmětový, a to buď v rámci příbuzných předmětů (např. dějepis, zeměpis) nebo v rámci celého školního kurikula (čeština, matematika, občanská výchova, výtvarná výchova, ...).
- Projekt vyžaduje týmovou realizaci i na straně dětí, učení se kooperativním dovednostem.
- Zodpovědnost za řešení je na straně dětí, učitel (učitelé) proces pouze usměrňuje.

Sageder (1989, s.369) upozorňuje, že projekt se orientuje na relativně rozsáhlé, prakticky významné a realitě blízké problémy, jejichž řešení musí žáci převážně samostatně a zodpovědně plánovat a provádět při užití materiálních prostředků. Základním pedagogickým cílem projektu je podpora samostatného získávání znalostí o tom, jak mohou být některé problémy řešeny v praxi.

Nakonec citujme **Vránu** (1936, s.90), který zdůrazňuje následující čtyři složky projektu:

- Je to podnik.
- Je to podnik žákův.
- Je to podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost.
- Je to podnik, který jde za určitým cílem.